

ham, og at Uviljen kan skyldes, at han ragede op. I sine sidste Aar blev han senil, men bevarede sin Stædighed, saa han ikke med det gode kunde bevæges til at tage Afsked. Da den langt om længe blev paatvunget ham, efter at han i ca. 7 Aar havde holdt Kapellan (den senere Provst Blichfeldt i Dronninglund og sidst i Skibby, der som ung Præst her blev omfattet med stor Kærlighed, hvilket refereres som Kontrast til Beboernes Holdning over for Holm), »foretrak« han at dø inden han blev sat ud af Præstegaarden; i hvert Fald døde han umiddelbart inden Afskedigelsen blev effektiv, dog først efter at have »indsat« sin Avlskarl som sin Eftermand i Kaldet.«

11) *Hans Haagen Esmarch 1838—65.*

Hans Haagen Esmarch har formodentlig hørt til den holstenske Præsteslægt Esmarch, der havde Navn af den lille By Esmarch i Ditmarsken. Tilhørsforholdet er det dog ikke lykkedes mig at bevise.¹

Hans Haagen Esmarch blev født d. 4. Oktb. 1801 i København som Søn af Købmand Jens Esmarch og Hustru Dorothea Rohde. I Aaret 1822 blev han Student fra Metropolitanskolen med anden Karakter, og 10. Juli 1829 Kandidat med haud. Som Kandidat underviste han i de offentlige Skoler i København.²

¹ Se iøvrigt Ernst Esmarch: »Einige Nachrichten über das Esmarch'sche Geschlecht in Zeit- und Familienbilder zusammengestellt« H. K. Eggers: »Die Esmarch« (Vierteljahrsschrift für Heraldik XI, 1883), P. Esmarch: »Blätter aus der Chronik einer alten Schlesw.-Holst. Pastorenfamilie« (Schlesw.-Holst. Kirchen- und Schulblatt 1886).

² Vitaprotokollen.

1ste Maj 1838 blev han af Kongen kaldet til Sognepræst for Lem-Ølstrup. 12. Sept. samme Aar ægtede han Anna Christine Jensen, født 5. Febr. 1805, Datter af Gaardejer Henrik Jensen til Ellingegaard i Odsherred paa Sjælland, og Edle Marie Christiane Egtved, hun døde 1875 i Rækker Mølle.

De havde fem Børn:

1. Christian Frederik født 3. Aug. 1839, der blev Gaardmand i Sædding og var gift med Sognefoged i Lem Lars Sylvestersens Datter Johanne Kristine, med hvem han havde to Sønner, Hans Haagen født 9. Oktb. 1866 og Lars Faurby født 10. Marts 1869.
2. Edle Marie Dorthea født 18. April 1842.
3. Peder Georg Henrik født 11. Maj 1844, var temmelig fordrunken, rejste til Amerika, hvor han blev gift.
4. Johannes født 3. Decb. 1846, drog til København.
5. Nancy Margarete født 11. Novb. 1848.¹

Pastor Esmarch døde d. 2. Januar 1865 efter Sigende af »en Byld i Maven« (Kræft?).² Esmarch hørte til den rationalistiske Præstetype, hvis Interesse saa langt overvejende var af praktisk Art; i den Henseende stod han ikke ene; mange af den Tids Præster ivrede for Oplysning og var Foregangsmænd paa Landbrugets Omraade; de var, hvad mange af dem selv yndede at kalde sig, Folkelærere. Esmarchs to Forgængere Riber og Holm tilhørte samme Retning, hvilket havde til Følge, at Sognet i 52 Aar, fra 1813

¹ Bech i Liber Daticus.

² Iflg. gamle Niels Willumsen, der tjente hos Esmarch da han døde.

og til 1865, kun hørte den rationalistiske Forkyndelse, som dog muligvis er blevet mere forkæret, end den har fortjent.

Esmarch fik ved sin Tiltrædelse, navnlig ved den daværende Skolelærers Bestræbelser, Kingos Salmebog ombyttet med den evangeliske (d. v. s. den rationalistisk prægede Salmebog).¹ Han var dygtig som Landmand og tog selv Del i Gaardens Drift; hans sidste Aar dreves Gaarden vist hovedsagenlig ved Sønnernes Hjælp. Den gamle Veteran Niels Villumsen, der døde 1939, 99 Aar gammel, havde tjent hos ham og fortalte, at han var god mod sine Tjenestefolk. Hans Prædikener i Kirken var korte; efter Sigende talte han »ikke meget om Guds Ord«, paa den anden Side skulde han kunne holde nogle vældige Ligprædikener, saa det rystede Folk.

Som den praktisk indstillede Mand, han var, priste han dem, der passede deres Korn og Hø frem for at gaa i Kirke. Det fortælles, at da han en Søndag i Høsttiden kom til Kirke, var der kun et Par Mennesker til Stede, formodentlig et Par gamle Koner; men rundt om paa Markerne havde hans Menighed travlt med at køre Byg; saa besluttede Esmarch, at saa vilde han ogsaa køre Byg, og kørte derpaa hjem.

Af Skikkelse var han middelhøj og svær som ældre.² Hans Smag for de vaade Varer er velkendt, men han drak sig dog ikke beruset. Da han nærede særlig Forkærlighed for Konjak, kaldtes han undertiden for Pastor Konjak.

Under »Slavekrigen« i 1848, da Rygtet løb op gennem

¹ Bech i Liber Daticus.

² Iflg. Niels Willumsen.

Jylland, at Slaverne i Rendsborg var sluppet ud og nu brændende og skændende var paa Vej mod Nord, samlede Esmarch Sognets vaabenføre Mænd til krigerske Øvelser Nord for Kirken. Bevæbningen bestod nok hovedsagenlig i udrettede Leer paa lange Skafter. Det fortælles, at Esmarch tog Eksercitsen saa alvorligt, at han strengt paatalte det, hvis een ved en særlig voldsom Bevægelse kom til at frembringe en lille Naturlyd. Slavekrigen blev dog ikke til noget, da det viste sig, at Rygtet havde løjet, og Slaverne ikke var sluppet ud.

Da Esmarch blev Sognepræst indbragte Embedet efter »gl. Angivelse 200 Rigsdaler. Efter seneste Beretning: *Korn* 64 Tdr. 6 Skp. Rug, 40 Tdr. 7 Skp. Byg og 7 Skp. Havre. *Penge* 161 Rdl. 2 Lp. Ost, 6 Lp. Smør, 70 Snese Æg. Præstegaardens Hartkorn 5 Tdr. 7 Skp. 1 Fjerdingkar. 20 Tdr. England og 112 Tdr. Land Ager, Hede og Mose.«¹

12) *Peter Henrik Bech 1865—1880.*

Pastor Bech fortæller i L. D. i Lem: »Min Faders Slægt er indvandret fra Tyskland med min Oldefader Skomager Laurids Bech. Min Bedstefader Peter Bech er født i Kalundborg 8. Dec. 1757, han begyndte sin Bane som Skriverkarl paa Holbek Amtshus og døde som første Borgmester (Etatsraad og Ridder) i Kbh. 23. Marts 1818; han havde erhvervet Formue ved at købe Ejendomme, men Formuen mistede han i Pengekrisen 1813.

Han var gift med Susanna Theodora Gottlieb f. 20. Feb.

¹ Danske Kancelli. Besættelse af Sognekald 1831—42. Rigsarkivet.